

 ชาวบ้าน

ฉบับเฉลิมพระชนม์พรรษา

ผักตบชวา เอามาทำเครื่องจักสานขายได้เงิน

ผักตบชวาเป็นวัชพืชพบได้ทั่วไป และเป็นปัญหาใหญ่รัฐบาลต้องออกกฎหมายเอาโทษกับผู้ปลูก เมื่อเร็ว ๆ นี้ก็มีโครงการรณรงค์ให้ช่วยกันกำจัด

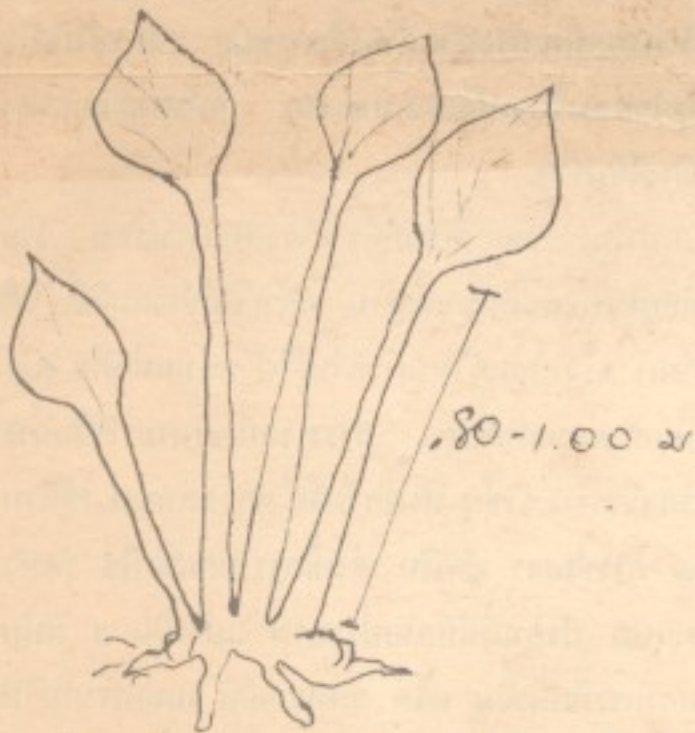
แต่ผักตบชวาก็ยังไม่หมดสิ้นไปง่าย ๆ กลับแพร่ขยายพันธุ์ออกไปอีกเรื่อย ๆ

เมื่อเอาชนะมันไม่ได้ ก็น่าจะลองหาวิธีที่จะนำมาใช้ประโยชน์เสียบ้างดีกว่าปล่อยทิ้งไว้เฉย ๆ แล้วมันก็จะขยายพันธุ์ต่อไปจนกำจัดไม่ไหว

ชาวบ้านฉบับก่อน ๆ ก็เคยพูดถึงทั้งประโยชน์และโทษมาบ้างแล้ว ในฉบับนี้จะได้เสนอการนำก้านผักตบชวามาทำเป็นเครื่องจักสาน เช่น กระบุง ตะกร้า กระเป่า รองเท้า ฯลฯ จะใช้เองในบ้านหรือรวบรวมไปขาย ก็ได้ราคา ไม่ต้องลงทุนอะไรเพราะผักตบชวาหาได้ง่าย ๆ วิธีการทำก็ไม่ยากจนเกินไป ชาวบ้านท่านใดสนใจก็ลองทำดู

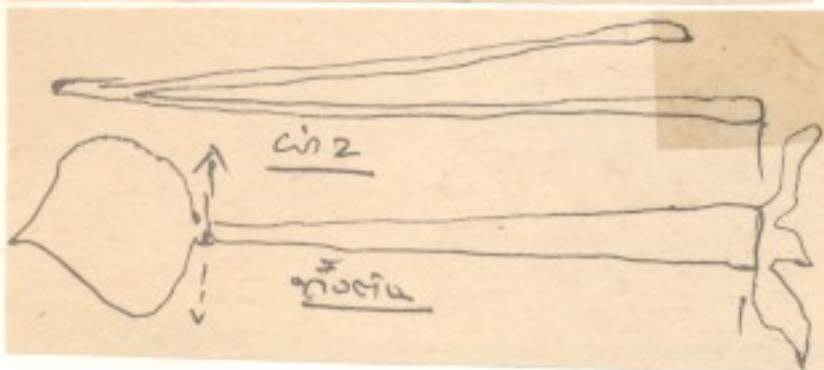
การเลือกเก็บผักตบชวา

ควรเลือกชนิดที่มีลำต้นจากโคนถึงปลาย ยาวประมาณ 0.80-1.00 เมตร จะใช้สานได้ดีกว่าก้านสั้นและทำประโยชน์ได้มากกว่า นอกจากนี้ลักษณะต้น อ่อน แก่

สถานที่เก็บที่มีน้ำสะอาดต่างกัน จะมีผลต่อสีของก้านผักตบชวาเมื่อตากแห้งแล้วอีกด้วย

ต้นแก่ ก้านเป็นสีเขียวเข้มแก่เข้ม และเมื่อตากแห้งแล้ว จะมีสีคล้ำเป็นสีน้ำตาลแก่ แต่ถ้าเป็นต้นอ่อน จะมีผิวเป็นสีเขียวอ่อน ๆ เมื่อตากแห้งแล้วจะมีสีน้ำตาลนำใช้ นำมาจักสานได้โดยไม่ต้องฟอกสีเลย

การตัดและตากแห้ง

ตัดโคนที่ติดกับรากออกและตัดใบที่ปลายทิ้ง เมื่อตัดแล้วจะได้ก้านที่มีลักษณะยาวเรียว จากเล็กไปใหญ่ที่โคน

ส่วนการจักเส้น จะให้เป็นเส้นเล็ก ๆ หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับการใช้งาน ถ้าต้องการใช้ทั้งต้น ก็ให้ตากแห้งทั้งต้น จะตากบนพื้นดินหรือบนหญ้าเพื่อไม่ให้เปื้อนดินก็ได้ถ้าตากกลางแจ้งแดดจัด ๆ จะแห้งภายใน 2-3 วันก็ใช้ได้ แต่ถ้าต้องการจักเป็นเส้นเล็ก ๆ จะผ่าสองหรือผ่าสี่ ตากแห้งภายใน 1-2 วันก็ใช้ได้

อย่าให้แห้งมากเกินไป เพราะก้านจะกรอบ หักง่าย

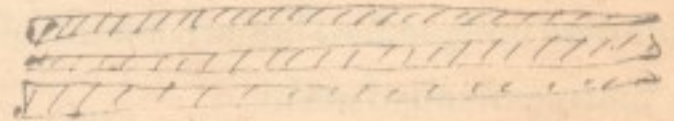
การจักสาน

ในการนำมาสานกระบุง หรือตะกร้า กระเป่า รองเท้า ทำได้หลายวิธี

ถ้าจะสานกระบุง ตะกร้า ต้องใช้แม่แบบ ซึ่งต้องเป็นรูปต่าง ๆ โดยใช้ไม้ประกออบตามขนาดที่ต้องการ จากนั้นก็ขึ้นโครงร่างการสานแบบการสานไม้ไผ่หรือหวาย

ข้อน่าสังเกต คือ การวางผักตบชวาต้องวางสลับทางกัน เพราะลำต้นมีลักษณะปลายเรียวโคนใหญ่ ถ้าจะให้การสานสม่ำเสมอจึงต้องวางสลับกัน (ดังรูป)

สำหรับวิธีการสานและขึ้นลายนั้น ก็เช่นเดียวกับ การสานกก สานเลื้อยทั่ว ๆ ไป แล้วแต่ใครจะคิดเล่นลวดลายอะไรก็ได้ตามความพอใจ

เมื่อสานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ใช้แอลกอฮอล์ทา ก็จะช่วยให้ผิวสวยและป้องกันราขึ้น แล้วนำมาตากแห้งหรือตัดแปลงเป็นข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ตามความถนัด

ชาวบ้านท่านใดสนใจ ต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติมจดหมายติดต่อได้ที่ หัวหน้างานส่งเสริมและเผยแพร่ กองอุตสาหกรรมในครอบครัว กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรุงเทพฯ

ผลิตภัณฑ์ที่สานแล้วเป็นผืนๆ เอามาทำ รองเท้า หมวก กระเป๋า
เข็มขัด ฯลฯ หรือจะทำพวกเครื่องใช้ กระบุง ตะกร้า กระเป๋า ฯลฯ

